

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра філософії та міжнародної комунікації

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Гуманітарно-педагогічний факультет
19 червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
Філософія

Галузь знань А Освіта

Спеціальність «Фізична культура і спорт»

Освітня програма Фізична культура і спорт

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації,
кандидат філософських наук, доцент, Олена Дмитрівна Лаута

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни Філософія

Навчальна дисципліна «Філософія» є обов'язковою компонентою ОПП з циклу загальної підготовки студентів спеціальності «Фізична культура і спорт». Філософія являється світоглядом вищого теоретичного рівня, відображає сутнісні характеристики буття людини, соціуму і природи та основні форми їхньої взаємодії. Філософія відіграє значну роль в професійній підготовці тренера, викладача з виду спорту. Вона сприяє осмисленню феномену фізкультурно-спортивної діяльності людини. Розглядає особливості формування здорового стилю життя як системоутворюючого концепту фізичної культури та необхідність використання в процесі фізичного виховання нових дидактичних принципів, які відображають зміни в житті людей під впливом процесів інформатизації та глобалізації. Філософія спорту як новий науковий напрямок в своїй основі поєднує філософію і спорт, пізнання світу через спорт і завдяки спорту. Завдяки цьому її вивчення дозволяє сформувати перелік загальних компетентностей, які лежать в основі освітньої програми. Дисципліна спрямована на формування у студентів системного світогляду, розвитку критичного мислення, розуміння основних філософських ідей, етичних принципів та цінностей, важливих для професійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту. Особлива увага приділяється філософії тіла, культури здоров'я, мотивації та самореалізації особистості у спортивній діяльності. Вивчення філософії сприяє світоглядно-методологічній підготовці студентів, формуванню філософської культури мислення, актуалізації національної свідомості майбутньої суспільної еліти, а тому є необхідною складовою теоретичного рівня університетської підготовки. Вивчення філософії підвищує загальний інтелектуальний рівень студентів, засвоєння філософських знань сприяє гуманізації суспільства, формуючи якісно вищий рівень взаємовідносин між людиною та світом, що спирається на критичне, творче та самостійне мислення. Дисципліна складається з трьох змістових модулів: «Історія світової філософії», «Онтологія. Гносеологія», «Буття людини в соціумі, фізичній культурі та спорті».

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	
Освітній ступінь	<i>(бакалавр)</i>
Спеціальність	<i>A7 «Фізична культура і спорт»</i>
Освітня програма	<i>«Фізична культура і спорт»</i>
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	обов'язкова
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість змістових модулів	3
Форма контролю	екзамен
Показники навчальної дисципліни для денної форми здобуття вищої освіти	
	Форма здобуття вищої освіти
	денна
Курс (рік підготовки)	1
Семестр	2
Лекційні заняття	30 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.
Самостійна робота	30 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Філософія»: сформувати у студентів цілісне уявлення про основні філософські концепції, методи і категорії, розвинути здатність до критичного мислення, рефлексії, етичної оцінки професійної діяльності, зокрема в

галузі фізичної культури і спорту. Навчити студентів застосовувати філософські підходи до аналізу соціальних, культурних і духовних аспектів спорту, формувати гуманістичний світогляд, сприяти вихованню відповідальності, толерантності та гармонійного розвитку особистості.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів наук з фізичного виховання і спорту, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК 9. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 11. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність забезпечувати формування фізичної культури особистості.

СК 6. Здатність до розуміння ретроспективи формування сфери фізичної культури і спорту.

СК 14. Здатність до безперервного професійного розвитку

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Здійснювати аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури і спорту, демонструвати власне бачення шляхів розв'язання існуючих проблем.

ПРН 4. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення.

ПРН 5. Засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

ПРН 21. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	тижні	усього	у тому числі		
			л	сем	с. р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Історія світової філософії					
Тема 1. Сутність філософії. Сучасне світорозуміння як основа життєвої активності	1	4	2	2	20
Тема 2. Філософія Давнього світу. Греція, Індія та Китай	2	4	2	2	
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	3	4	2	2	
Тема 4. Західноєвропейська філософія Нового часу	4	4	2	2	

Тема 5. Німецька класична філософія	5	4	2	2	
Тема 6. Некласична філософія 19-21 ст.	6	4	2	2	
Тема 7. Феномен української філософії	7	4	2	2	
Разом за модулем 1	28		14	14	
Модуль 2. <i>Онтологія. Гносеологія</i>					
Тема 8. Онтологія. Буття людини в фізичній культурі та спорті	8	4	2	2	20
Тема 9. Свідомість як фундаментальна категорія філософії.	9	4	2	2	
Тема 10. Теорія пізнання. Фізична культура і спорт як об'єкт філософського пізнання	10	4	2	2	
Тема 11. Наукове пізнання. Методологія пізнання спорту.	11	4	2	2	
Разом за модулем 2	27		8	8	20
Модуль 3. <i>Буття людини в соціумі, фізичній культурі та спорті</i>					
Тема 12. Філософія спорту як галузь філософського знання.	12	8	2	2	20
Тема 13. Соціальна філософія: основні підходи до розуміння суспільства.	13	8	2	2	
Тема 14. Філософська антропологія. Спортивна культура.	14	6	2	2	
Тема 15. Мораль та цінності у житті людини та спорті.	15	8	2	2	
Разом за модулем 3	30		8	8	20
Усього годин	90		30	30	60

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність філософії.	
2	Філософія Давнього світу.	2
3	Філософія Середньовіччя та Відродження	2
4	Західноєвропейська філософія Нового часу	2
5	Німецька класична філософія	2
6	Некласична філософія 19-21 ст.	2
7	Феномен української філософії.	2
8	Онтологія. Буття людини в фізичній культурі та спорті	2
9	Свідомість як фундаментальна категорія філософії.	2
10	Теорія пізнання. Фізична культура і спорт як об'єкт філософського пізнання	2
11	Наукове пізнання. Методологія пізнання спорту.	2
12	Філософія спорту як галузь філософського знання.	2
13	Соціальна філософія: основні підходи до розуміння суспільства.	2
14	Філософська антропологія. Спортивна культура.	2
15	Мораль та цінності у житті людини та спорті.	2

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософська пропедевтика. Сучасне світорозуміння як основа життєвої активності	2
2	Філософія Давнього світу.	2

3	Філософія Середньовіччя та Відродження.	2
4	Філософія Нового часу та Просвітництва.	2
5	Німецька класична філософія	2
6	Некласична філософія XIX-XXI ст.	2
7	Українська філософія.	2
8	Філософське вчення про буття	2
9	Свідомість як фундаментальна категорія філософії.	2
10	Гносеологія. Теорія пізнання.	2
11	Наукове пізнання.	2
12	Філософія спорту	2
13	Проблеми соціальної філософії. Філософський аналіз суспільства	2
14.	Особистість як предмет дослідження філософії, культури і спорту	2
15	Мораль та цінності в бутті людини та у спорті	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Фізкультурно-спортивний світогляд в дискурсі категорії здоров'я та життєдіяльності.	2
2	Філософія Давнього світу. Греція, Індія та Китай Спорт, фізична культура і філософія Античного світу.	2
3	Філософія Відродження. Розвиток культури, науки та мистецтва епохи Відродження	2
4	Панорама соціокультурних та духовних процесів у Європі Нового часу та особливості розвитку філософії. Філософія Просвітництва про місце і роль людини у світі.	2
5	Німецька класична філософія	2
6	Некласична філософія XIX-XXI ст. Зміна парадигми філософського мислення у XIX – на поч. XX ст. Поняття класичної та некласичної філософії.	2
7	Українська філософія	2
8	Буття як основна філософська категорія. Біологічні основи буття. Проблема буття. буття людини в світі. Рух як основа здорового буття людини.	2
9	Питання свідомості у філософії. Свідомість як філософська проблема. Свідомий вибір здорового способу життя. Поняття самосвідомості.	2
10	Гносеологія. Пізнавальна активність людини. Спорт – як об'єкт дослідження людського пізнання.	2
11	Наукове пізнання. Розвиток сучасної науки. Нові наукові парадигми світобудови.	2
12	Філософія спорту як субстанційна основа розвитку особистості. Філософський зміст категорії "спорт". Спортософія: проблеми становлення і перспективи розвитку. Тіло як центральна категорія філософії спорту і здорового способу життя. Спорт і політика. Філософія олімпізму.	2
13	Суспільство як об'єкт пізнання. Предмет і функції соціальної філософії. Комунікація: суть та значення у процесі становлення суспільства. Спорт як соціокультурний феномен.	2
14	Вчення про людину. Людина як особливий рід суущого. Гра як буттєвий спосіб людського існування. Спортивна гра. Фізична культура як фактор формування здорового способу життя особистості.	2
15	Етика як філософське вчення про мораль. Професійна етика в галузях фізичної культури і спорту. Концепт Fair Play як аксіологічний пріоритет	2

	спортивної діяльності. Естетичне сприйняття тілесності та рухової діяльності. Краса і спорт: проблеми стандарту, критерії. Аксиологія як філософське вчення про цінності. Моральний вибір та ціннісні орієнтації людини. Проблема агресії в сучасному спорті: стратегії упередження і мінімізації. Проблеми виживання людства: стратегії майбутнього.	
--	---	--

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- модульне тестування;
- написання есе;
- екзамен;
- презентації та виступи на наукових заходах

7. Методи навчання:

- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму;
- словесний метод (лекція, дискусія, розповідь-пояснення, співбесіда);
- практичний метод: студенти одержують знання й уміння, виконуючи практичні дії на семінарських заняттях;
- наочний метод: джерелом знань є спостережувані предмети, явища, наочні приклади (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Історія світової філософії		
Сем. 1. Філософська пропедевтика. Сучасне світорозуміння як основа життєвої активності	РН 1, 4, 5, 21. Для забезпечення розвитку критичного мислення та здатності аналізувати складні проблеми сучасного глобалізованого світу, формування особистої світоглядної позиції та етичних принципів, необхідних для відповідального життя в суспільстві: знати базові філософські поняття, вміти визначати власний світогляд, аналізувати етапи формування світогляду, аналізувати та розрізняти особливості східної та західної філософії, розрізняти християнську та світську філософію, знати особливості філософії Нового часу, аналізувати історичні тенденції 17-19 ст., розуміти логіку становлення та розвитку наукового	5
Тест 1.		5
Сем. 2. Філософія Давнього світу		5
Тест 2.		5
Сем. 3. Філософія Середньовіччя та Відродження		5
Тест 3.		5
Сем. 4. Філософія Нового часу та Просвітництва		5
Тест 4.		5
Сем. 5. Німецька класична філософія		5
Тест 5.		5
Сем. 6. Некласична філософія XIX-XXI ст.		5

Тест 6.	знання, використовувати набуті знання для	5
Сем. 7. Українська філософія	аналізу причин помилок у пізнанні,	5
Тест 7.	аналізувати внесок німецьких класиків для розвитку науки та філософії, знати особливості та школи некласичної філософії, знати етапи формування та представників української філософії, застосовувати набуті знання для з'ясування місця укр. філософії у світовій філософії.	5
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Онтологія. Гносеологія		
Сем. 8. Філософське вчення про буття	РН 1, 4, 5, 21. Для формування основ наукового світогляду студентів, розуміння	10
Тест 8.	природи знання, меж пізнання та критеріїв істинності, розвитку абстрактного мислення, здатності до концептуального аналізу та формування методологічних основ для професійної зайнятості: знати основні поняття філософського вчення про буття, розуміти зміст сучасних онтологічних проблем, розрізняти проблеми буття світу та людини, аналізувати структуру психіки та свідомості людини, розуміти логіку процесу формування людської свідомості та самосвідомості особистості, аналізувати форми чуттєвого та раціонального пізнання, розуміти специфіку пізнавальних процесів.	5
Сем. 9. Свідомість як фундаментальна категорія філософії.		10
Тест 9.		5
Сем. 10. Гносеологія. Теорія пізнання		10
Тест 10.		5
Сем. 11. Наукове пізнання.		10
Тест 11.		5
С. р. № 1 Екзистенційні виміри людського буття.		10
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Модуль 3. Буття людини в соціумі, фізичній культурі та спорті		
Сем. 12. Філософія спорту	РН 1, 4, 5, 21. Для оволодіння філософськими інструментами осмислення власного місця у світі та розуміння фундаментальних питань існування, пошуку сенсу життя та розуміння свого призначення, сприянню інтелектуальному зростанню та формуванню зрілої особистості: вміти визначати місце філософії спорту у системі філософії та «спортивної науки» і дати уявлення про філософію спорту як галузь філософського знання, її специфіку та місце у загальній структурі філософії, розуміти проблеми виникнення і суті фізичної культури і спорту у сучасній філософській теорії, розуміти етичні проблеми, які існують у спорті, аналізувати зміни, що відбуваються у спорті та спортивній діяльності, детерміновані сучасною соціокультурною	10
Тест 12		5
Сем. 13. Проблеми соціальної філософії. Філософський аналіз суспільства		10
Тест 13		5
Сем. 14. Особистість як предмет дослідження філософії, культури і спорту		10
Тест 14		5
Сем. 15. Мораль та цінності в бутті людини та у спорті		10
Тест 15		5
С. р. 2. Людина в соціокультурному середовищі.		10

	ситуацією, вміти формулювати проблеми суспільного буття, аналізувати причини соціальних явищ, застосовувати набуті знання для власної соціалізації та підвищення соціальної успішності, вміти описати основні філософські підходи до сутності людини, вміти визначати підстави та походження моралі, аналізувати сучасні аксіологічні проблеми, озуніти цінність буття у цілому та буття людини зокрема, застосовувати знання сучасних аксіологічних цінностей у власному житті.	
Модульна контрольна робота 3.		30
Всього за модулем 3		100
Навчальна робота	$(M1 + M2 + M3) / 3 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік		30
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4393>
 - конспекти лекцій та їх презентації (в електронном у вигляді)
 - підручники, навчальні посібники:
- Гейко С.М., Горбатюк Т.В., Лаута О.Д. та ін. Людина, суспільство, держава у філософському дискурсі: історія та сучасність : монографія. К.: «Міленіум», 2020. 378 с.
 - Савицька І.М., Культенко В.П., Лаута О.Д., та ін. Проблеми і перспективи сучасного мегасуспільства в контексті гуманітарного дискурсу. Колективна

монографія – К., 2020. -209 с.

3. Губерський Л., Андрущенко В., Михальченко М. Культура. Ідеологія. Особистість: Методолого-світоглядний аналіз. К.: Знання України, 2022. 580 с.
4. Історія філософії. Античність та Середньовіччя. За ред. Умберто Еко та Рікардо Федрігі. Харків: Фоліо, 2021.
5. Причепій Є. М. Філософія : посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Академвидав, 2021. - 575 с.
6. Філософія. Бичко І., Табачковський В., Бичко А., Ярошовець В. К.: Либідь, 2022.
7. Філософія: терміни і поняття: Навчальний енциклопедичний словник. Під редакцією В.Л. Петрушенка. Львів: «Новий Світ-2000», 2020. 506 с.
8. Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія. Вид-во Дух і літера, 2023.
 - методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти;
 - Лаута О.Д., Гейко С.М. “Філософія” для студентів гуманітарно-педагогічного факультету з усіх спеціальностей ОС «Бакалавр» НУБіП України // К.: Видавничий центр НУБіП України, 2020.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Лаута О.Д. Глобалізація як соціально-філософська проблема. Суспільні науки: напрямки та тенденції розвитку в Україні та світі : матеріали міжн. науково-практичної конференції, м. Одеса, 2020. С. 50-54.
2. Предмет і проблематика філософії / за заг. ред М.А.Скринника, З.Е.Скринник. Львів, 2021. С. 336-338.
3. Лаута О.Д. Руйнація національної ідентичності українського народу з боку росії: філософський вимір: Збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. «Відносини між Україною і НАТО на сучасному етапі: досягнення та виклики». Київ, 2 червня 2022. С. 209-211.
4. Лаута О.Д. Маніпулятивний вплив засобів масової комунікації на розвиток культури спілкування // Духовний код української ідентичності у вимірі міжкультурної комунікації (до 300-річчя від дня народження Г. С. Сковороди) зб. матеріалів міжнародної наук.-практ. конф., Київ, 10 - 11 листопада 2022 р. – К., 2022. – 396 с.
5. Лаута О.Д. Національна ідентичність – ґрунт на якому базується сучасне та виростає майбутнє // Національна українська ідентичність очима молодих науковців. Науково-практичний семінар: зб. наук. праць (за матеріалами науково-практичного семінару), Київ, 9 травня 2024 р.). – К., 2024.
6. Цінності в житті людини і суспільства / Філософія/ За ред. Надольного І. Ф. – К., 2020. – С. 449-463.
7. Кулик О. Становлення новітньої вітчизняної філософії спорту: євроінтеграційний контекст / О. Кулик // Вища школа. – 2023. – № 4. – С. 48-56.